

Για τη γυναικοκτονία στη Ρόδο

Με αφορμή την Ελένη και για κάθε Ελένη

Της Αθηνάς Σκαμπά

Την Παρασκευή 7 Δεκεμβρίου, η φεμινιστική συλλογικότητα «Καμία ανοχή» καλεί σε συνέλευση συλλογικότητες και άτομα για τη διοργάνωση κινητοποίησης και διαμαρτυρίας για τη γυναικοκτονία της Ελένης, φοιτήτριας στη Ρόδο. Η πρόσκληση είναι στην ευρύχωρη αίθουσα ενός ραδιοφωνικού σταθμού, στον 3ο όροφο μιας πολυκατοικίας στα Εξάρχεια. Όταν φτάσαμε εκεί, η αίθουσα ήταν ήδη γεμάτη, κόσμος καθόταν στα διαθέσιμα καθίσματα, αλλά και στο πάτωμα, και ο προθάλαμος ήταν γεμάτος με όρθιους και όρθιες. Κάποιες έριξαν την ιδέα να μετακινηθούμε σε αμφιθέατρο του Πολυτεχνείου και πριν προλάβουμε να το καλοσυζητήσουμε, το κλιμακοστάσιο γέμισε μέχρι το ισόγειο και ήταν αδύνατον να πραγματοποιηθεί η συνέλευση. Οι συγκεντρωμένες ξεκίνησαν με πορεία προς το Πολυτεχνείο και η συνέλευση πραγματοποιήθηκε με 150 περίπου συμμετοχές, γυναικών κυρίως αλλά και ανδρών, εκπροσώπους και μέλη φεμινιστικών συλλογικοτήτων, αντιρατσιστικών και αντιφασιστικών οργανώσεων, μελών οργανώσεων της Αριστεράς.

Σε ζωντανή σύνδεση ομάδα γυναικών από τη Ρόδο έλεγε ότι θέλουν κάτι να κάνουν, αλλά δεν έχουν τρόπο. Δύο-τρεις μέρες αργότερα, συγκροτήθηκε στη Ρόδο πρωτοβουλία ενάντια στην έμφυλη βία. Στην πρώτη της συνέλευση είχε 200 συμμετέχουσες!

Όχι άλλη ανοχή και παθητικότητα!

Η Ελένη, βρέθηκε δολοφονημένη στη Ρόδο στις 28 Νοεμβρίου. Οι αποκαλύψεις για τη δολοφονία της δεν αφήνουν περιθώρια παρερμηνειών: δολοφονήθηκε με άγριο τρόπο, από δύο συνομήλικούς της άνδρες, γιατί αντιστάθηκε στις σεξουαλικές τους ορέξεις. Άλλη μια γυναικοκτονία. Άλλη μία γυναίκα που δολοφονείται με έμφυλο κίνητρο, επειδή δεν ανταποκρίθηκε στο ρόλο που της

προδιαγράφει αυτή η κοινωνία απέναντι στον άνδρα. Επειδή του αντιστάθηκε, επειδή τον εκνεύρισε, επειδή είναι η αδύναμη κι αυτός ο δυνατός, επειδή είναι η κυριαρχούμενη κι αυτός ο κυρίαρχος. Άλλη μία γυναικοκτονία στις 12 (;) που ξέρουμε φέτος. Γιατί δεν υπάρχει κάποια επίσημη καταμέτρηση γι' αυτά τα εγκλήματα.

Συγκλόνισε αυτό το έγκλημα την ελληνική κοινωνία, ίσως γιατί πολλές οικογένειες ταυτίζονται με την οικογένεια της Ελένης. Πολλά κορίτσια ταυτίζονται με την ίδια την Ελένη, ίσως γιατί ήταν πολύ νέα. Ίσως γιατί ήταν ιδιαίτερα βίαιη η πράξη. Όμως δεν είναι αυτός ο λόγος που συγκεντρώθηκαν τόσες γυναίκες στη συνέλευση του Πολυτεχνείου. Δεν είναι αυτός ο λόγος που αποφασίστηκε η διαδήλωση την Παρασκευή 14 Δεκεμβρίου στην Αθήνα. Δεν είναι αυτός ο λόγος που, πέρα από κάθε προσδοκία των διοργανωτριών, συγκροτήθηκε η Πρωτοβουλία ενάντια στην έμφυλη βία στη Ρόδο και ακολουθούν κι άλλες πόλεις. Είναι ότι όλο και περισσότερες γυναίκες δεν το ανέχονται άλλο. Είναι ότι πολλές από αυτές αποφασίζουν να μιλήσουν. Είναι ότι κάποιες αποφασίζουν να αγωνιστούν για να το αλλάξουν.

Η βοή των μεγάλων γυναικείων διαδηλώσεων σε Ηνωμένες Πολιτείες, Λατινική Αμερική, αλλά και Ευρώπη, ακούστηκε και στην Αθήνα. Διαδηλώσεις για τα γυναικεία δικαιώματα, για το δικαίωμα στην άμβλωση, για τις αθώσεις βιαστών, για τη βία και την κακοποίηση ή το κύμα καταγγελιών για σεξουαλική παρενόχληση με αφορμή την καμπάνια #MeToo. Αλλά και διαδηλώσεις που οι γυναίκες πρωτοστάτησαν σε κινήματα, όπως αυτό μετά την εκλογή του Τραμπ, αλλά και ενάντια στην υποψηφιότητα Μπολσονάρο, όπου οι γυναίκες λειτούργησαν ως πρωτοπορία. Αυτή η βοή λειτουργεί σαν πρόσκληση και, όπως φαίνεται, όλο και περισσότερες αποφασίζουν να ανταποκριθούν. Τα μηνύματα από διάφορες γωνιές της Γης είναι πολύ ηχηρά για να τα αγνοήσουμε.

Η κρίση

Η κρίση και οι πολιτικές λιτότητας της τελευταίας δεκαετίας έκαναν τη βία καθημερινό φαινόμενο. Η βία της ανεργίας, η βία της φτώχειας, της περιθωριοποίησης, του πολέμου, της προσφυγιάς, ακολουθήθηκε από τη βία της κρατικής καταστολής και της δράσης των ακροδεξιών και των φασιστών στο δρόμο, αλλά και των ταχύτατα αναπτυσσόμενων μαφιοζικών δικτύων και πρακτικών. Δολοφονίες, ξυλοδαρμοί, πνιγμοί μεταναστών, ταχύτατη εξάπλωση των πρακτικών εκφοβισμού και βίας εμφανίζονται τόσο συχνά στην ημερήσια ειδησεογραφία που δεν προκαλούν, πλέον, έκπληξη.

Όμως για τις γυναίκες, όπως και για άλλες κοινωνικές ομάδες, το μερίδιο στη βία είναι διπλό και τριπλό. Είναι αυτές που συμμετέχουν με μεγαλύτερο μερίδιο στην ανεργία, αυτές που κατεξοχήν επωμίζονται την καταστροφή του κοινωνικού κράτους, αναλαμβάνοντας μεγαλύτερες υποχρεώσεις στο μέγεθος των παιδιών, τη φροντίδα της υγείας και της παιδείας για τις οικογένειές τους, εκεί που κοινωνικές παροχές μειώνονται. Όμως, το τίμημα δε σταματά εκεί. Τα αποτελέσματα σχετικών ερευνών είναι αμείλικτα: στην Ε.Ε. «του πολιτισμού και της

δημοκρατίας», 1 στις 3 γυναίκες έχει υποστεί σωματική ή σεξουαλική βία. Η δυνατότητα χειραφέτησης που πρόσφερε στις γυναίκες η συμμετοχή τους στην παραγωγή, υποχωρεί όταν η κρίση τις αναγκάζει να εξαρτώνται ξανά από το σύντροφό τους και να ανέχονται, για οικονομικούς λόγους, να παραμένουν σε μια κακοποιητική σχέση. Ταυτόχρονα, όλο και περισσότερα είναι τα κρούσματα ενδοοικογενειακής βίας που βγαίνουν στο φως -πόσο μάλλον αυτά που δε βγαίνουν- αντανακλώντας την πίεση και το άγχος της οικονομικής αδυναμίας που μεταφέρεται στο σπίτι και ξεσπά στις γυναίκες.

Η βαθύτερη αιτία

Όμως, η ρίζα του προβλήματος της γυναικείας καταπίεσης δεν βρίσκεται στην κρίση των τελευταίων χρόνων. Ο ανταγωνιστικός χαρακτήρας της σχέσης μεταξύ ανδρών και γυναικών δεν οφείλεται σε κάποιο γενετικό χαρακτηριστικό του ανθρώπινου είδους. Εμφανίστηκε μαζί με την εμφάνιση της ατομικής ιδιοκτησίας και των τάξεων, όταν προέκυψε η ανάγκη μεταβίβασης της ιδιοκτησίας. Συνοδεύτηκε από την υποχρεωτική μονογαμία της γυναίκας, προκειμένου να εξασφαλιστεί η πατρική γραμμή συγγένειας, δηλαδή η πατριαρχία. Ο Ένγκελς στο βιβλίο του «Η καταγωγή της οικογένειας, της ατομικής ιδιοκτησίας και του Κράτους», έγραφε με πολύ γλαφυρό τρόπο: «Η ανατροπή της μητριαρχίας είναι η ιστορική ήττα του γυναικείου φύλου από το ανδρικό».

Στον καπιταλιστικό τρόπο οργάνωσης της κοινωνίας, η ανατροφή των παιδιών, η διατροφή των ανθρώπων, η καθαριότητα και η υγιεινή, η φροντίδα της υγείας, δεν είναι τμήμα της κοινωνικής παραγωγής, αλλά κομμάτι του ιδιωτικού βίου, υποχρέωση της οικογένειας και εντός αυτής των γυναικών. Με άλλα λόγια, η αναπαραγωγή της εργατικής δύναμης, στην κοινωνία που ζούμε, βασίζεται σε εργασία που δεν πληρώνεται. Για να εξασφαλίζεται ότι οι γυναίκες είναι υποχρεωμένες να το κάνουν αυτό και μάλιστα δωρεάν, κατασκευάζονται τα έμφυλα πρότυπα. Ηθικοί

κανόνες και αντιλήψεις που επιφυλάσσουν το σχετικό ρόλο στις γυναίκες. Αναπαράγοντας αυτά τα πρότυπα, αναπαράγεται το ίδιο το σύστημα.

Οι γυναίκες αγωνίστηκαν και πέτυχαν πολλές φορές να κατοχυρώσουν τα δικαιώματά τους. Το φεμινιστικό κίνημα έχει μακρά ιστορία αγώνων και απαριθμεί πολλές και σημαντικές νίκες. Σήμερα, που ζούμε ένα δυνατό και ελπιδοφόρο ξέσπασμα φεμινιστικών αγώνων, σε πολλές γωνιές της Γης, εμείς οι άνθρωποι της Αριστεράς και των κοινωνικών αντιστάσεων και κινημάτων, δεν μπορούμε παρά να είμαστε εκεί. Γιατί η απελευθέρωση της εργατικής τάξης είναι ο λόγος ύπαρξής μας. Και οι γυναίκες είναι η μισή εργατική τάξη.